

Beknpte beleidsnotitie

Wat is het melkwinkeltje? (introductie)

In 1920 openden Grietje van Vuure en Albert Lust hun Melkinrichting 'Nieuw Leven', Begoniastraat 6 huis in de Van der Pekbuurt in Amsterdam-Noord. Honderd jaar lang is het interieur van de winkelwoning bijna compleet, vrijwel gaaf en noot gerenoveerd bewaard gebleven. In 2019 ontdekte Historisch Centrum Amsterdam Noord (HCAN) de voormalige winkelwoning en opende er een

kleine tentoonstelling die in korte tijd ruim 14 weekenden ruim 1400 bezoekers trok. Eind 2020 wees Stadsdeel Noord de voormalige winkelwoning aan als gemeentelijk monument. Stadsherstel wil het pand kopen om het in de overgeleverde staat te bewaren en te verhuren voor een publieke functie.

Wat maakte het melkwinkeltje uniek?

“Er veranderde in honderd jaar vrijwel niets in het winkelinterieur waarvan de ruimtelijke structuur van de plattegrond en de interieuronderdelen vrijwel gaaf bewaard bleven. Hierdoor is de oorspronkelijke winkel zowel van binnen als van buiten nog zeer herkenbaar en goed afleesbaar. Begoniastraat 6 huis is het enig overgebleven gave exemplaar van een historisch winkelinterieur in deze buurt en voor zover nu bekend een zeldzaam voorbeeld hiervan in een Amsterdamse arbeidersbuurt.”¹

Begoniastraat 6 huis vormt hiermee een levend monument voor de geschiedenis van de volkshuisvesting van de Van der Pekbuurt. In de afgelopen jaren is er in dit deel van Amsterdam-Noord veel gebouwd en zijn er veel nieuwe bewoners komen wonen. De bewustwording van deze geschiedenis maakt de betrokkenheid van bewoners met de wijk groter. Het delen van de verhalen van oude bewoners met elkaar en nieuwe bewoners bevordert de onderlinge betrokkenheid.

Waarom Historisch Centrum Amsterdam-Noord (HCAN) als huurder / exploitant?

Veel monumentaal erfgoed in Noord wordt maar een klein aantal dagdelen per week gebruikt en staat verder leeg. Deze vorm van gebruik is niet kostenefficiënt. Bovendien zien wij juist graag dat meerdere organisaties/ personen betrokken raken door gebruik te maken van de

¹ Advies van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit, d.d. 02-09-2019

functie. HCAN is in staat de museale functie van het winkeltje te exploiteren en kan tegelijk als huurder ook haar bestaande documentatie- en informatiecentrum in het winkeltje onderbrengen.

Wat maakt HCAN geschikt als huurder?

HCAN was in februari 2019 ontdekker van het melkwinkeltje, exploiteerde het in dat jaar succesvol als pop-up museum dat in 14 weekenden ruim 1400 bezoekers trok: jong en oud, buurtbewoners en belangstellenden van elders, huurders en kopers. In die periode sloten zich nieuwe vrijwilligers bij ons kleine team aan: als gidsen en als gastvrouwen- en heren.

HCAN publiceerde in 2021 over de ins en outs van het winkeltje een rijk geïllustreerd boek en bleef de ontwikkelingen rond het winkeltje documenteren. De stichting heeft 38 jaar ervaring met historisch onderzoek en het verzamelen van foto's en video, documenten en verhalen over Noord: vroeger en nu. Deze ervaring en kennis zal ingezet worden om het aanbod in het winkeltje specifiek op de geschiedenis van de volkshuisvesting in Noord te richten. De ervaring met onderzoek en het maken van daarop gebaseerde tentoonstellingen en publicaties heeft recent ook bij Begoniastraat 6 huis zijn waarde bewezen.

HCAN is een vrijwilligersorganisatie die zich richt op het bewaren en verspreiden van de geschiedenis van Amsterdam-Noord.

Bestuur:

W.J.A.M. Sartorius – van der Meer
(voorz.)

H.E. Sartorius (wnd. penn.)

F.C. Prior (secr.)

B. Alberts-Hendriksma

C.A. Alberts

J.M. van der Stelt

H. Tuinhout-Linders

Welke transitie is daarvoor nodig?

Een verhuizing van de huidige locatie van HCAN aan de Johan van Hasseltweg naar Begoniastraat 6 huis is op termijn van ruim een jaar mogelijk, met een jaar overlap. HCAN heeft de middelen om dat te bekostigen. De digitalisering van het (nu nog deels papieren) archief is voor een groot deel al voltooid. Een deel van de bibliotheek en het papieren archief zal in een opslagruimte worden opgeborgen. Hierdoor zal minder vloeroppervlakte en kastruimte nodig zijn dan nu het geval is.

Heeft HCAN de middelen voor exploitatie van Begoniastraat 6 huis?

HCAN kan na verhuizing de huur en de exploitatie van Begoniastraat 6 huis binnen haar bestaande begroting bekostigen. De inkomsten bestaan nu voor € 20.000 uit 'vaste' subsidie van de gemeente, die niet jaarlijks apart aangevraagd moet worden. Wel moet de besteding daarvan voorafgaand aan en na afloop van het boekjaar verantwoord worden. Andere inkomsten komen uit bijdragen van ca. 450 donateurs, verkoop en verhuur.

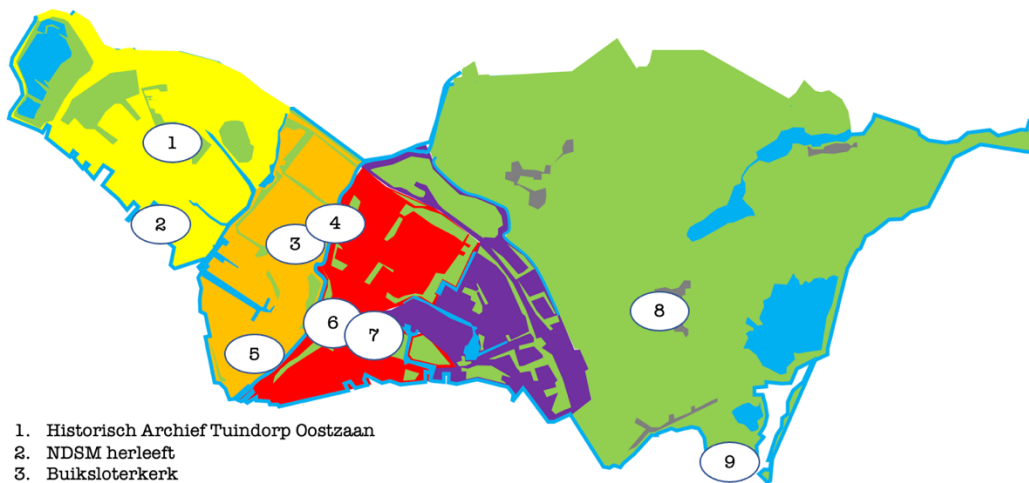
De ervaring met het openstellen van Begoniastraat 6 huis voor publiek in 2019 wees uit dat veel van de bezoekers donateur werden: begroten van een groei van het aantal donateurs en

inkomsten uit entreegelden en verkoop van merchandising is reëel. De mogelijkheid van sponsoring door bijvoorbeeld een grote producent van zuivelproducten is nog niet meegewogen.

In de bijlage geven we de begroting voor 2024.

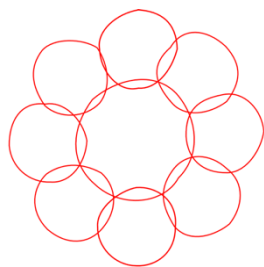
Hoe ziet HCAN de toekomst?

Voor alle erfgoedinstellingen in Noord geldt dat er een transitie nodig is naar een nauwere samenwerking met elkaar en met grotere instellingen zoals Amsterdam Museum en Stadsarchief. Terwijl de erfgoedinstellingen elk hun eigen specifieke plek, activiteiten en vrijwilligers behouden is er daarnaast professionalisering nodig waar dat mogelijk is. HCAN heeft het initiatief genomen daar in samenwerking met het bestuur van stadsdeel Noord en de besturen van de erfgoedinstellingen vorm en inhoud aan te geven.

1. Historisch Archief Tuindorp Oostzaan
2. NDSM herleeft
3. Buiksloterkerk
4. Krijtmoen d'Admiraal
5. Melkwinkeltje Begoniastraat 6 huis
6. Museum Amsterdam Noord
7. Historisch Centrum Amsterdam Noord
8. Ransdorper toren
9. Waterlandse melkschuit

10. Poortgebouw van Asterdorp (Atelier André Volten)

Working apart together

Veel publiek toegankelijk erfgoed bestaat dankzij de inzet van vrijwilligers. De kracht van die spontane inzet is tegelijk ook haar zwakte. In Noord wordt ieder 'archief', 'museumpje', 'evenement' of 'podium', veelal gevestigd in erfgoed, gerund door een apart bestuur en een aparte groep vrijwilligers. Voor de dagelijkse exploitatie is dat noodzakelijk, voor bijvoorbeeld financieel bestuur, administratie, beleid, marketing en publiciteit niet.

HCAN neemt het initiatief genomen op korte termijn samen met andere stichtingen en het stadsdeelbestuur een vorm van 'working apart together' voor te vinden: onder een gezamenlijk overkoepelend bestuur met betaalde professionele ondersteuning, zonder dat de

aparte instellingen hun eigen karakter en activiteiten behouden. Ook met het voordeel van gezamenlijke ondersteuning door bijv. Amsterdam Museum, Stadsarchief, grotere cultuurpodia en de gemeente Amsterdam.

Er is daarover oriënterend met verschillende instellingen gesproken en met het bestuur van stadsdeel Noord.

Een kring van volkshuisvestings-erfgoed

De kleine volkshuisvestingsmusea verbinden het heden met het verleden. Hechte samenwerking van die stichtingen, kan marketing, sponsoring en publiciteit van hun aanbod en activiteiten verbeteren. De gemeente wil graag dat het bezoek van buiten de stad zich meer over de 'buitenwijken' verspreidt.

De exploitatie van kleine musea wordt versterkt als de Amsterdamse musea van de volkshuisvesting samen een hechte kring vormen. En wanneer de gemeente op dat punt samenhangend beleid formuleert.

In de geschiedenis van Amsterdam is er eigenlijk altijd woningnood geweest. Iedere tijd en ieder stadsbestuur had daarvoor zijn eigen oplossingen. De geschiedenis van de volkshuisvesting laat zien hoe opvattingen en bouwstijlen veranderden, hoe de behoefte aan levensruimte veranderde en hoe de stad telkens groter werd, maar de woningnood niet werd opgelost.

Bestuur HCAN, 1 september 2022

Bijlage 1: Begroting 2024

Bijlage 2: Profiel van HCAN

Bijlage 1: Begroting 2024

Begroting 2024 Indien verhuisd naar Begoniastraat 6 huis
Ervan uitgaand dat de 'vaste' subsidie van Stadsdeel Amsterdam Noord (SDAN) wordt
gecontinueerd en Stadsherstel Begoniastraat aan HCAN verhuurt voor het genoemde
bedrag

UITGAVEN.		BATEN	
Huur Begoniastraat (incl. BTW)	10.700	Subsidie SDAN	20.000
Huur opslagruimte	4.300	Donaties	6.000
<i>Inrichting (eenmalig)</i>	<i>4.000</i>	Verhuur	2.500
Service en Nuts	3.000	Verkoop	1.000
Bedrijfsvoering	2.000	Entree	2.000
Digitalisering	4.000	Diversen	500
Tentoonstellingen	3.500		
Diversen	500		
Totaal	32.000	Totaal	32.000

- HCAN heeft binnen de begroting van het stadsdeel nu met enkele andere erfgoedstichtingen de status 'vaste subsidie' met verantwoordingsplicht vooraf en achteraf. Er is nauwe samenwerking met het stadsdeelbestuur dat HCAN ook vraagt bepaalde activiteiten te organiseren.
- Het is mogelijk op termijn met sponsoring vanuit bijvoorbeeld een groot zuivelbedrijf en met een groter aantal vaste donateurs minder zwaar op subsidie te leunen.
- De € 4.300 minder huur dan bij huren van Johan van Hasseltweg 32B zal grotendeels besteed moeten worden aan opslag van een deel van de bibliotheek elders.
- Voor de inrichting van Begoniastraat 6 huis begroten we € 4.000. We gaan ervan uit dat we een belangrijk deel van de inrichting van winkel en woonkamer weer kunnen lenen of tweedehands kunnen aanschaffen. Net als in het pop-up museumpje gaat het niet om volledige inrichting met gerestaureerd meubilair maar om summiere inrichting met gebruikt meubilair en gebruikte voorwerpen. De inrichting van de twee slaapkamers die ook als werkkamer gebruikt zullen worden zal eenvoudig en functioneel zijn, grotendeels tweedehands aan te schaffen, passend in een van de periodes waarin het winkeltje nog bewoond werd (voor 1974).
- De verwachte donaties (nu €4.500) begroten we voor het verhalenhuis in het winkeltje € 1.500 hoger (€6.000). Bij een constant gemiddelde van € 10 per donateur zou het om 150 donateurs extra gaan. Zeker haalbaar omdat het doneren bij het winkeltje en het verhalenhuis veel concreter is en een deel van de bezoekers ook extra doneert.
- Verhuur aan derden € 2.500 is afgestemd op twee dagen per week verhuren aan bijvoorbeeld een zzp'er in de buurt die een of twee van de werkruimten wil gebruiken als rustige werk- en/of spreekkamer. Bijvoorbeeld: 100 dagdelen (dat is 25 weken 2 dagen per week) á € 25 zou voldoende zijn (= € 2.500).
- Verkoop van boeken blijft in deze begroting gelijk aan wat we gewend waren € 1.000 maar zou veel hoger kunnen zijn bij welgekozen merchandising.

- Entree € 2.000 is gebaseerd op € 5 per volwassene, dan zouden we 400 bezoekers moeten ontvangen: in elk van 25 weekenden 8 bezoekers. Dat is zeer behoudend ingeschat.

Inkomsten van betaalde wandelingen, speciale privérondeleidingen, verhuur als filmdecor e.d niet meegerekend.

Bijlage 2: Profiel van HCAN

Historisch Centrum Amsterdam Noord (HCAN)

HCAN werd in 1984 opgericht op initiatief van Stadsdeel Amsterdam-Noord (SDAN). In de eerste jaren werd door het stadsdeel een notulist toegevoegd aan de bestuursvergaderingen. In die beginjaren was er een nauwe samenwerking en werd er veel materiaal uitgewisseld. Nog steeds organiseert HCAN op verzoek van het stadsdeelbestuur bepaalde activiteiten, zoals de herdenking van de slachtoffers van de bombardementen van juli 1943 en in 2021 activiteiten in het kader van 100 jaar Amsterdam-Noord.

Als vrijwilligersorganisatie is HCAN niet alleen gericht op het bewaren en toegankelijk maken van de historie van Noord, maar ook nauw betrokken bij ontwikkelingen in Noord en bij het reilen en zeilen van de bewoners, de bedrijven en de instellingen. Met het stadsdeelbestuur zijn door de jaren nauwe banden blijven bestaan. Met financiële steun van het stadsdeel kon HCAN uitgroeien tot een betrouwbaar documentatie- en informatiecentrum. De diensten van HCAN worden niet alleen benut door individuele bewoners en belangstellenden, maar ook door onderzoeker, kunstenaars, bedrijven, instellingen en het stadsdeelbestuur.

Op dit moment werken 10 vrijwilligers aan het brede aanbod van HCAN.

In de 38 jaar van haar bestaan heeft HCAN ruim meer dan 30 tentoonstellingen en 20 boeken gepubliceerd.

Recente publicaties:

- 2020 - 'Schellingwoude – leven op de scheiding van water en land',
- 2021 - 'Je gaat het pas zien als je het doorhebt' (Begoniastraat 6 huis) en
- 2022 - ' Waar de bommen vielen' (uitgebreide 2e druk).

Recente tentoonstellingen:

- 2019 - 100 jaar van der Pek (in het melkwinkeltje Begoniastraat 6 huis)
- 2010 - 100jaardevolewijkers.nl (alleen digitaal i.v.m. corona)
- 2021 - 100 jaar Amsterdam-Noord (Waterlandse zeedijk als oudste monument)
- 2021/22 - Vrouwen van Noord (i.s.m. Museum Amsterdam Noord)
- 2022 - Makers van Noord (i.s.m. Museum Amsterdam Noord)

HCAN heeft een zeer groot beeldarchief en een grote op Noord afgestemde bibliotheek. De stichting initieerde en beheert de websites

- hcan.nl,
- Noordinbeeld.nl (een beeldbank),
- Canonvannoord.nl (te beginnen bij vrouwen),
- 100jaarvanderpek.nl,
- 100jaardisteldorp.nl,
- 100jaardevolewijkers.nl.